

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

Deze week kopte *de Volkskrant* op woensdag 14 maart over de hele breedte van de voorpagina over "Psychiatrie in de greep van de commercie". Volgens het artikel lopen de meeste psychiaters braaf aan de hand van de farmaceutische industrie. Voor mij een goede reden om maar eens het verhaal te vertellen over mijn persoonlijke ervaringen met deze beroepsgroep.

Een van de afbeeldingen uit de Rorschachtest.

Ik en de psychiatrie

Het is begonnen met het simpele gegeven dat de befaamde professor H.C. Rümke (1893-1967) was getrouwd met Nelly Bakker, een jeugdvriendin van mijn moeder. Zelf leefde ik als kind in mijn eigen fantasiewereld. Mijn ouders, die het als nijvere middenstanders te druk hadden om zich veel met mij te bemoeien, maakten zich daar niettemin vaak ongerust over. Uiteindelijk leidde dat tot een bezoek aan de professor. Ik zal zo'n jaar of elf geweest zijn, toen ik voor het eerst kennismaakte met de Rorschachtest. Het schijnt een fraaie vertoning te zijn geworden. De inktvlekken inspireerden mij tot volgroeide sprookjes over onneembare kastelen en opgesloten prinsessen en nog veel meer voer voor psychologen. Het werd het succesverhaal in de familie. Die jongen wordt een groot schrijver of een grote dwaas, aldus luidde het professorale oordeel.

De negatieve terugslag kwam jaren later. Na de voltooiing van de middelbare school kwam het probleem van de beroepskeuze op tafel. Weliswaar had ik kenbaar gemaakt dat ik journalist wilde worden, maar dat ging natuurlijk niet zomaar. Er moest weer getest worden. En dus reisde ik op een dag voor de tweede keer naar Utrecht, ditmaal naar een bureau voor Psychotechnisch Onderzoek. En voor de tweede maal werd ik onderworpen aan de inktvlekken van meneer Rorschach. Ah, maar een tweede keer zou ik daar toch niet intrappen en weer de risee van de familie worden! Mijn onwrikbaar antwoord op de vraag wat ik waarnam luidde: "Inktvlekken!" Hoe de goede man ook aandrong, ik was niet bereid tot een andere waarneming dan de nuchtere werkelijkheid. Het rapport was vernietigend. Voor de journalistiek was ik, aldus luidde het oordeel, volstrekt ongeschikt. Het beste beroep voor mij zou zijn ambtenaar ter secretarie. Gezien mijn literaire belangstelling was misschien ook bediende in een boekwinkel te overwegen. Ik heb mij van dat oordeel maar niets aangetrokken.

Mijn derde ervaring was met een psychiater in Zaandam die mij voor mijn klachten als chronische hoofdpijnleider amfetaminepillen voorschreef met de mededeling: 'Die gebruikten de Amerikaanse piloten in de oorlog om een hele nacht wakker te blijven!' Ik heb er tweemaal een pil van gebruikt. De eerste keer in de loop van 1946 toen we bij de krant plotseling vier extra pagina's moesten drukken voor een belangrijke regeringsverklaring. Maar we hadden in het gebombardeerde Arnhem de zetcapaciteit niet voor die klus! Er werd besloten dat we de pagina's zouden gaan lenen bij onze collega's in Apeldoorn die onder vergelijkbare omstandigheden de Apeldoornse editie van *Het Vrije Volk* maakten. Dat betekende een hele nacht doorhalen en dat karwei werd naar mij toegeschoven. Geen bezwaar, want ik had immers zo'n wonderpil. Later heb ik er nog eens één geslikt, toen een brochure in één nacht moest worden geschreven omdat de bedoelde auteur het op de laatste dag had laten afweten. De rest van de pillen heb ik daarna maar bij een apotheek afgegeven.